

CURS 14

PARTEA A II-A. ECONOMIA UE

CAPITOLUL 10. RELAȚIILE UE CU RESTUL LUMII

10.1. UE și AELS. Crearea Spațiului Economic European (SEE)

10.1.2. Relațiile dintre CEE și AELS

10.1.2. Spațiul Economic European

10.2. NAFTA și UE

10.3. Regimul preferențial acordat țărilor în curs de dezvoltare

10.4. Poziția economică globală a Uniunii Europene

REZUMAT

Care este poziția Uniunii Europene pe piața mondială? Care sunt relațiile sale cu alte organizații, precum AELS sau NAFTA, sau cu țările în curs de dezvoltare?

Din analiza datelor prezentate în acest capitol, se pot desprinde concluzii cu privire la poziția Uniunii Europene ca actor global.

10.1. UE și AELS. Crearea Spațiului Economic European (SEE)

Convenția de la Stockholm, din 1960, a hotărât crearea unei zone de comerț liber – Asociația Europeană a Liberului Schimb (EFTA = European Free Trade Association), cu participarea unui număr de șapte țări, care au refuzat integrarea în Comunitatea Economică Europeană: Austria, Danemarca, Norvegia, Portugalia, Suedia, Elveția și Marea Britanie. Mai târziu, au aderat Islanda (1970) și Finlanda (1986), și apoi Lichtenstein (1991).

Noua organizație a cuprins țări cu nivel mai ridicat al dezvoltării, ceea ce i-a conferit o mai mare omogenitate. Scopul acestei organizații era liberalizarea comerțului cu produse industriale între țările participante, cu excluderea produselor agricole, fără a renunța la propria politică comercială față de țările terțe. Barierele netarifare nu au fost cuprinse în Convenția asupra AELS. Deoarece participanții nu și-au propus realizarea unei uniuni politice, un avea nevoie de organisme supranaționale. Luarea deciziilor, în general, s-a făcut cu unanimitate.

10.1.1. Relațiile dintre CEE și AELS

În 1973, trei țări membre AELS, respectiv Marea Britanie, Irlanda și Danemarca, au părăsit AELS și au intrat în CE. Țările rămase au încheiat cu CE acorduri individuale de liber schimb. În baza acestora, relațiile comerciale au continuat să se dezvolte, iar liberalizarea schimburilor cu produse industriale să evolueze continuu.

În ianuarie 1984, a avut loc eliminarea taxelor vamale rămase în comerțul dintre CEE și fiecare țară membră a AELS. Cu aceeași ocazie, s-a discutat și problema barierelor netarifare.

În 1986, Portugalia a părăsit AELS pentru a deveni membră CEE. În ianuarie 1989, Declarația Comisiei Europene instituie o relație globală și instituțională între CEE și AELS.

În 1995, alte trei țări părăsesc AELS, devenind membre CEE: Austria, Finlanda și Suedia. Norvegia a respins din nou prin referendum aderarea la UE.

În prezent, țările AELS sunt următoarele: Norvegia, Elveția, Islanda, Liechtenstein.

10.1.2. Spațiul Economic European

La 2 Mai 1992, se semnează la Oporto Acordul privind Spațiul Economic European sau Zona Economică Europeană (European Economic Area). Acesta devine funcțional începând cu ianuarie 1994.

Din ianuarie 1995, alte trei țări AELS, respectiv Austria, Suedia și Finlanda, au devenit membrii ai Uniunii Europene.

În cadrul Spațiului Economic European, gradul de integrare este la fel de ridicat ca în Uniunea Europeană. Relațiile dintre UE și AELS se limitează, în cele din urmă, la relațiile cu Elveția. Treptat, AELS a pierdut din importanță ca entitate distinctă. În prezent, doar patru țări mai sunt membre AELS: Norvegia, Elveția, Islanda și Lichtenstein.

Spațiul Economic European permite Islandei, Lichtensteinului și Norvegiei accesul la piața unică a UE (Elveția a refuzat participarea la Spațiului Economic European în urma unui referendum).

Câteva din similaritățile dintre UE și Spațiul Economic European sunt: cele 4 libertăți de circulație sunt valabile și pentru cele 3 țări AELS. Legislația privind cele 4 libertăți de circulație a fost adaptată în țările AELS (concurența, ajutoarele de stat, protecția consumatorului, protecția mediului înconjurător). De altfel, circa 80% din legislația pieței unice a fost adoptată și de țările

AELS. Între țările UE și țările AELS există o strânsă cooperare în domeniile cercetării, educației și politicii sociale.

Scopul Spațiului Economic European este să coordoneze relațiile dintre membrii AELS, să aplice stipulările SEE și să încheie acorduri de liber schimb cu alte țări.

În prezent, Spațiul Economic European include 30 de țări (cele 27 de țări membre UE, la care se adaugă cele 3 țări membre AELS), și are o populație de peste 500 milioane de locuitori.

Romania a devenit membră a Spațiului Economic European la data de 25 iulie 2007, prin semnarea Acordului de aderare la SEE.

10.2. NAFTA și UE

În 1989, s-a încheiat un Acord de Liber Schimb între SUA și Canada (CAFTA – Canadian-American Free Trade Agreement), care și-a propus liberalizarea schimburilor între cele două țări, liberalizare impulsionată și de puternică dependență comercială reciprocă și de dovadă a existenței unui anumit grad de integrare economică, în special în domeniul construcțiilor de mașini.

Un nou acord, sub denumirea de NAFTA (North American Free Trade Agreement), a fost semnat la 17 decembrie 1992 între SUA, Canada și Mexic.

NAFTA acoperă o piață de 375 milioane de consumatori, cu perspectiva extinderii și mai spre sudul continentului american, și o suprafață de 21,3 milioane kilometri pătrați.

Scopul acestui acord este liberalizarea în 10 ani a comerțului cu produse și servicii, prin eliminarea barierelor tarifare și netarifare între părți și prin liberalizarea investițiilor intra-zonale. Domeniile vizate de NAFTA sunt următoarele:

a) comerțul cu bunuri materiale: în decurs de 10 ani, urmează a fi înlăturate toate taxele vamale aplicabile produselor considerate ca „nord-americane”, în conformitate cu regulile de origine;

b) comerțul cu servicii: serviciile dețin un loc important în comerțul din zonă, supus tratamentului național;

c) liberalizarea investițiilor directe de capital;

d) alte dispoziții se referă la următoarele: regulile de concurență, proprietatea intelectuală, sejurul temporar al oamenilor de afaceri, anumite aspecte privitoare la protecția mediului.

Se poate afirma că NAFTA este un acord de liber schimb de mare anvergură, un model de cooperare interguvernamentală, fără a avea însă organisme supranaționale. În fine, NAFTA nu are obiective de natură politică.

10.3. Regimul preferențial acordat țărilor în curs de dezvoltare

Regimul preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare constă în anumite concesiuni pe plan comercial acordate de către țările dezvoltate. CEE a încheiat acorduri preferențiale cu anumite țări în curs de dezvoltare. În calitate de donator de preferințe în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, CEE stabilește o listă de produse care beneficiază de acest regim: sunt limitate în cazul bunurilor sensibile, fie prin aplicarea de scutiri de mărime fixă, aplicabile anumitor țări, fie prin aplicarea de plafoane tarifare. Anumite produse, precum textilele, au fost complet excluse de la preferințe vamale, acestea intrând sub incidența Acordului Multifibre. De asemenea, sunt excluse produsele agricole și cele din piei naturale.

În cazul produselor din cărbune și a produselor siderurgice, regimul este diferențiat pe două grupe: o primă grupă, scutire de taxe vamale cu stabilirea de contingente tarifare sau

plafoane tarifare naționale; pentru o altă grupă, scutire de taxe pentru fiecare din țări luate individual, dar în limitele unui plafon comunitar. Țările în curs de dezvoltare cele mai puțin avansate s-au bucurat de un regim și mai favorabil, constând în neaplicarea măsurilor de salvagardare, abolirea taxelor vamale asupra anumitor produse agricole, neînstituirea de contingente tarifare, cu excepția extraselor de cafea, reducerea prelevărilor agricole pentru anumite produse, scutirea de taxe vamale pentru toate produsele industriale, fără limitări cantitative, inclusiv pentru textile și îmbrăcăminte, etc.

10.4. Poziția economică globală a Uniunii Europene

Uniunea Europeană cu 28 de state se caracterizează prin următoarele date:

- Suprafața este de 4 379 531 kilometri pătrați;
- Populația este 506.8 milioane locuitori;
- PIB-ul/locuitor este de 33 021 USD (la paritatea puterii de cumpărare);
- Partea exporturilor UE din totalul exporturilor mondiale este de 18,3%;
- Partea importurilor UE din totalul importurilor mondiale este de 19,1%.

Întrebări recapitulative

1. Ce este Asociația Europeană a Liberului Schimb?
2. Care este diferența între UE și AELS?
3. Ce este Spațiul Economic European?
4. Care este diferența între Spațiul Economic European și AELS?
5. Care sunt principalele date prin care se caracterizează UE (populație, PIB/locuitor, etc.)?